

Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imhallee Dr. Edwina Grima LL.D.

Appell Nru: 80/2017

Il-Pulizija

Vs

Carmel Cauchi

Illum, 24 ta' Meju 2024

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet dedotti kontra l-appellat, Carmel Cauchi, detentur tal-karta tal-identita' Maltija bin-numru 636163(M), akkużat quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali talli f' dawn il-Gzejjer, nhar il-5 ta' Jannar 2016, bejn 6:00 hrs u 10:00hrs, fi Triq tal-Labour, Naxxar u/jew bandi ohra f' dawn il-Gzejjer:

1. B'nuqqas ta' hsieb, bi traskuraġni, jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tiegħu, jew b'nuqqas ta' tharis ta' regolamenti, waqt li kien qed isuq vettura bin-numru ta' registrazzjoni DAF-300 ikkaġuna l-mewt ta' Joanna Boni.
2. B'nuqqas ta' hsieb, bi traskuraġni jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tiegħu, jew b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku, waqt li kien qed isuq vettura ta' registrazzjoni DAF-300, ikkaġuna xi hsara jew għarraq xi haga u cioe' vettura tal-għamla Kawasaki ER-6N bi numru ta' registrazzjoni JBV-308 għad-dannu ta' Joanna Boni u/jew persuni ohra, fejn minhabba f'hekk sehhet il-mewt ta' Joanna Boni.

3. Saq vettura bin-numru ta' registrazzjoni DAF-3600 b'manjiera bla kont, traskurata jew perikoluza.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali tal-21 ta' Marzu 2023, fejn il-Qorti, wara li rat l-artikoli 225, 328(1), 49, 50, 289, u 533 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta u l-artikolu 15(1)(a) u (b) tal-Kapitolu 65 tal-Liġijiet ta' Malta, sabet lill-imputat Carmel Cauchi mhux hati ta' l-imputazzjonijiet kollha dedotti kontrih u lliberatu minn kull htija u piena.

Rat ir-rikors tal-Avukat Ġenerali, ipprezentat fl-10 ta' April 2023, fejn talab lil din l-Qorti sabiex tħassar is-sentenza appellata u minflok issib lill-appellat Carmel Cauchi hati tal-imputazzjonijiet kollha dedotti kontrih u tikkundannah għal piena skond il-Liġi.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Rat il-fedina penali aġġornata tal-appellat esebita mill-Prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Semgħet trattazzjoni.

Ikkunsidrat:

Illi, fl-ewwel aggravju minnu ntentat, l-Avukat Ġenerali jilmenta li l-Ewwel Qorti kienet zbaljata meta ddecidiet li tiskarta d-deposizzjoni mogħtija mill-appellat lill-espert nominat fl-inkjesta. L-Avukat Ġenerali jistrieħ fuq diversi sentenzi mogħtija mill-Qorti u jishaq li fil-każ odjern, l-appellat ma kienx persuna vulnerabbli jew minorenni u kien ikkonsulta ma' avukat qabel offra l-verzjoni tal-fatti tiegħu. Illi għalhekk, l-Avukat Ġenerali jikkontendi li l-Ewwel Qorti kienet errata meta skartat għal kollox l-verzjoni tal-appellat.

Illi, minn eżami tal-atti jirriżulta li hemm żewġ verżjonijiet tal-fatti mogħtija mill-appellat Carmel Cauchi dwar l-akkadut, l-ewwel waħda lill-Pulizija *a tempo vergine*, u it-tieni verżjoni fl-inkjesta maġisterjali quddiem il-Perit Tekniku Mario Buttigieg nhar il-5 ta' Jannar 2016, din ta' l-aħħar bil-gurament. Mir-rapport tal-istess Perit Tekniku

jidher illi l-appellant kien mogħti id-debita twissija skont il-liġi qabel kien mitkellem mill-espert:

“Wara li l-esponent wissa lil Carmelo Cauchi bi dritt tiegħu li jikkonsulta mal-avukat tal-fiducja tiegħu a priori tal-investigazzjoni u wara li ġie mwissi bid-dritt tiegħu mogħti bil-liġi illi kellu dritt li ma jwegibx domandi li setgħu b’xi mod jinkriminawh u wara li ġie mogħti l-gurament bil-Malti ...”

Illi, wara li seħħ dan appena mnizzel, l-appellat għadda sabiex jagħti l-verzjoni tiegħu tal-fatti taħt gurament u finalment huwa anke għażel li jiffirma tali depożizzjoni.

Illi li fil-5 ta’ Jannar tas-sena 2016, l-appellat kellu jedd għal assistenza legali qabel l-interrogazzjoni, u dana kif hemm imfassal fl-Att III tal-2002 li daħal fis-seħħ nhar l-10 ta’ Frar tas-sena 2010 fejn ġie stipulat li **“il-persuna li tkun arrestata u qed tinzamm taħt il-kustodja tal-Pulizija f’xi Għassa jew f’xi post ieħor ta’ detenzjoni awtorizzata għandha, jekk hija hekk titlob, tithalla kemm jista’ jkun malajr tikkonsulta privatament ma’ avukat u prokuratur legali , wiċċ imb’wiċċ jew bit-telefon, għal mhux aktar minn siegħa żmien. Kemm jista’ jkun malajr qabel ma tibda tiġi interrogata, l-persuna taħt kustodja għandha titgħarraf mill-Pulizija bid-drittijiet li għandha taħt dan is-sub-artikolu.”** Bl-Att LI tal-2016, imbagħad, daħal fil-liġi penali il-jedd li persuna suspettata bil-kummissjoni ta’ reat ikollha avukat tal-fiducja tagħha preżenti flimkien magħha waqt l-interrogatorju.

Illi, ebda jedd iżda ma kien mogħti lill-appellat meta kien mitkellem mill-Pulizija hekk kif seħħ s-sinistru stradali u kwindi dak li huwa seta’ qal mingħajr ma ngħata ebda forma ta’ assistenza legali f’mument meta seta’ jinkrimina lilu nnifsu għandu jkun imwarrab. Dan għaliex ma hemm indikat imkien li qabel tali dikjarazzjoni huwa ingħata l-kawteli meħtieġa skond il-liġi viġenti f’dak iz-zmien u għaldaqstant huwa evidenti li tali dikjarazzjoni għandha tkun skartata fl-intier tagħha. L-istess ma jistax jingħad pero’ fir-rigward tax-xieħda ta’ l-appellat mogħtija bil-gurament quddiem l-espert Buttigieg. Huwa nkontestat li dakinhar tal-5 ta’ Jannar 2016, l-appellat filfatti ingħata d-dritt għall-assistenza legali hekk kif kien viġenti fil-Liġi ta’ dak iz-zmien kif ukoll ingħata diversi drittijiet oħra naxxenti mill-liġi fosthom id-dritt tas-silenzju. *In oltre*, jirriżulta illi l-appellat filfatti kellem lill-avukat tal-fiducja tiegħu qabel l-

interrogazzjoni u wara li rrilaxxja d-depożizzjoni tiegħu, li kienet waħda pjuttost dettaljata, saħansitra għazel li jiffirma l-istess. Din l-Qorti tagħmel tagħha l-każistika kopjuża ċċitata mill-Ewwel Qorti fis-sentenza mpunjata, iżda tinnotta illi minn dak iż-żmien tal-prolazzjoni tas-sentenza l-Qorti Kostituzzjonali qed tidderiġi il-qrati ta' ġurisdizzjoni penali sabiex meta jiġu biex iqiesu jekk stqarrija tal-persuna akkużata għandiex valur probatorju, meta dik il-persuna ma kellhiex avukat preżenti magħha qed tassistieha, għandhom jivvalutaw din l-evidenza fid-dawl tat-totalita' tal-każ¹. Inoltre, meta l-appellat xehed quddiem l-espert ma jidhirx li huwa kellu jitqies bħala persuna vulnerabbli, jew tal-anqas prova li tindika dan ma hemmx fl-atti. Infatti jirriżulta li għalkemm l-appellat ittieħed l-isptar Mater Dei għax kien qed isoffri minn xokk, huwa kien rilaxxjat wara ftit tal-ħin fejn it-tobba ddikjaraw li seta' jiġi mitkellem. Jirriżulta ukoll li l-appellat kien koerenti fi ħsibijietu u xhieda ta' dan hija d-depożizzjoni li filfatt irrilaxxja li hija pjuttost dettaljata u ċara fil-ħsibijiet.

Illi, allura l-Qorti hija tal-fehma li d-depożizzjoni mogħtija mill-appellat lill-Perit Tekniku Buttigieg kienet waħda li ttieħdet skont il-liġi viginti fiż-żmien meta ngħatat u li għalhekk għandha titqies bħala prova legalment valida. Dana qed jingħad ukoll fl-isfond ta' dak li jstipula l-Artikolu 658 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta u ċioe' li dak kollu li jstqarr l-imputat bil-miktub jew bil-fomm jista' jingiebb bħala prova kontrib għaladarba din tkun saretvolontarjament, mingħajr ma l-imputat ma jkun imgiegħel, mheddjed jew imwiegħed b'xi vantaġġi. *Di piu'* din mhijiex l-unika prova li hemm fl-atti u lanqas tista' titqies illi hija determinanti għar-risoluzzjoni tal-vertenza.

Illi, għalhekk dina l-Qorti hija tal-fehma li l-Avukat Ġenerali għandu raġun parzjalment u unikament fir-rigward tad-depożizzjoni mogħtija mill-appellat lill-espert Mario Buttigieg, iżda mhux fir-rigward tal-verżjoni mogħtija minnu lil Pulizija. Għalhekk l-ewwel aggravju tal-Avukat Ġenerali jistħoqqlu akkoljiment *in parte*.

¹ Emmanuel Spagnol vs Avukat Ġenerali et – QK– 31/05/2023; Jean Marc Dalli vs Kummissarju tal-Pulizija – QK– 31/05/2023, fost oħrajn.

Ikkunsidrat:

Illi, it-tieni, it-tielet u r-raba' aggravji tal-Avukat Ġenerali jikkonċernaw l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Ewwel Qorti u ser jkunu kkunsidrati flimkien. Illi, primarjament l-Avukat Ġenerali jishaq li s-sentenza tal-Ewwel Qorti kienet waħda “*unsafe and unsatisfactory*” u ma setgħat qatt tasal għall-konkluzjonijiet li waslet għalihom. Jishaq l-Avukat Ġenerali illi l-livell tal-provi milhuq mill-prosekuzzjoni f'din il-kawża kien biżżejjed sabiex iwassal għal sejbien ta' htija u li l-Ewwel Qorti ma setgħetx legalment u raġonevolment tillibera lill-appellat mill-imputazzjonijiet dedotti kontriha. Finalment, l-Avukat Ġenerali jikkontendi illi n-negliġenza kontributorja tal-vittma Boni, ma tista' bl-ebda mod teżonera lill-appellat mill-htija tiegħu ukoll għall-incident.

Illi, s-sinistru stradali tragiku mertu ta' dan il-każ seħħ nhar il-5 ta' Jannar tas-sena 2016 għall-ħabta tat-tmienja ta' filgħodu, għewwa Triq il-Labour, għewwa n-Naxxar. Il-Pulizija mmedjatament aċċediet fuq il-post fejn hemmhekk sabu l-kadavru tal-vittma Johanna Boni fl-art mġhotti b'tila kbira. Kien hemm ukoll trakk tar-*ReadyMix* bin-numru ta' registrazzjoni DAF-300 startjat u pparkjat mal-ġenb man-naħa tax-xellug tat-triq, u tahtu kien hemm mutur bin-numru ta' registrazzjoni JBV-308. Sussegwentement infethet inkjesta maġisterjali fejn inhatru diversi esperti sabiex jassistu lill-Inkwirenti fl-istħarriġ dwar l-*in genere*, liema stħarriġ wassal għal konkluzjoni mill-Inkwirenti illi kien hemm negliġenza min-naħa taż-żewġ sewwieqa għal dan is-sinistru stradali.

Illi, l-appellat sussegwentement tressaq quddiem l-Ewwel Qorti akkużat bir-reati lili addebitati, li finalment gie lliberat minnhom. Illi l-incident stradali mertu tal-każ seħħ bejn it-trukk misjuq mill-appellat u mutur misjuq mill-vittma Johanna Boni hekk kif iż-żewġ sewwieqa kienu qed jemerġu minn fuq *stop sign* fi Triq Frangisku Pisani għal fuq Triq il-Labour, in-Naxxar meta għal xi raġuni seħħ impatt bejniethom, bl-appellat ma jindunax b'dan il-fatt, tant illi l-mutur u l-vittma jinqabdu taht it-trukk, bil-mutur jibqa' jitkaxkar sakemm it-trukk waqqaf madwar tmienja u għoxrin metru 'l isfel minn

fejn seħħ l-impatt. Illi konsegwenza ta' dan l-istess incident, Johanna Boni tilfet hajjitha. Illi jidher minn eżami ta' l-atti li hemm żewġ punti li jemerġu kontrastanti mill-evidenza kkompilata u cioè' jekk il-vittma kenitx qed issuq fuq il-lemin jew ix-xellug tat-trukk meta qalgħat minn fuq l-*istop sign* flimkien miegħu u jekk l-appellat setax jinduna bil-presenza tal-mutur meta kien qed jagħmel din il-manuvra. Fid-dawl ta' dan ix-xenarju probatorju dak li kellu jkun determinat huwa jekk l-appellat setax b'xi mod raġjonevoli jipprevjeni milli jseħħ is-sinistru u allura jekk setax jew messux induna bil-presenza tal-vittma u l-mutur tagħha biswit it-trukk minnu misjuq.

Illi l-Ewwel Qorti aċcediet fuq il-lok ta' l-incident bil-għan li ssir rikostruzzjoni tal-event dannuż. Illi f'dan l-aċċess madanakollu jirriżulta illi kien hemm żewġ fatturi determinanti li kienu jimpingu fuq id-dinamika tas-sinistru, li dak in-nhar tal-aċċess kienu differenti mill-jum meta seħħ l-incident. Illi huwa inkontestat illi l-konfigurazzjoni tat-triq illum inbidlet bil-kostruzzjoni ta' *roundabout* ġdida fost oħrajn. Ukoll it-trukk tal-appellat li ingieb fuq il-post kellu xi mirja nieqsa u li t-trukk kien evidentement mghammar bihom dak in-nhar ta' l-incident, u dan kif jidher b' mod ċar mir-ritratti meħuda mill-espert tekniku Joseph Zammit u li huma eżebiti in atti². Mhux biss iżda kemm it-trukk kif ukoll il-mutur ma kenux fil-kundizzjoni li kienu jinstabu dak in-nhar ta' l-incident biex b'hekk għall-Ewwel Qorti l-aċċess fuq il-post ma seta' qatt iwassal għal rikostruzzjoni tal-event dannuż. Illi allura hija il-fehma ta' din il-Qorti illi it-talba tal-appellat illi jsir aċċess mill-ġdid minnHa ser ikun eżercizzju inutli billi il-provi ċirkostanzjali determinati għar-risoluzzjoni ta' din il-vertenza ma humiex ser jkunu preżenti. Illi *di piu'* l-Ewwel Qorti, għal xi raġuni, strahet fuq dak li qal l-espert Mario Buttigieg disa' snin wara waqt l-aċċess, minflok tat importanza akbar lil konkluzjonijiet milħuqa b' mod holistiku mill-esperti maħtura fl-*in genere a tempo vergine*.

Illi allura determinati għal din il-kwistjoni, fil-fehma ta' din il-Qorti, kienu il-kostatazzjonijiet magħmula *in situ* mill-esperti nominati fl-inkjesta, liema kostatazzjonijiet ma jidhirx illi strahet fuqhom l-Ewwel Qorti fis-sentenza tagħha.

² Ara ritratt Dok. JZ7, JZ8, JZ9, JZ10,

Illi, il-Perit Tekniku AIC Mario Cassar zamm aċċess fuq il-post tal-incident fejn kien għabar is-segwenti ndizji u provi ċirkostanzjali ferm determinanti:-

- 1) Illi fuq il-lok tal-incident, l-esponent sab zewġ vetturi, wahda tat-tip DAF 3300 bin-numru tar-registrazzjoni DAF300 li huwa *truck tar-readymixed concrete tal-Ballut Blocks* li kien misjuq minn Carmel Cauchi ID 636163m, u tahtu kien hemm mutur tat-tip *Kawazaki* bin-numru tar-registrazzjoni JBV 308 li kien misjuq minn Joanna Boni ID 251905m. Il-mutur kien maqbud taht il-*front axle* tat-*truck*. L-esponent kien infurmat illi s-sewwieq tal-mutur tilfet hajjitha.
- 2) Fid-Dok. MP1 illi huwa pjanta tal-lok fejn sehh l-incident l-esponent qed jindika il-*probable point of impact*, bejn it-*truck* u l-mutur. Madwar 10.1 metri l-isfel kien hemm id-demmi. Bejn dawn iz-zewġ punti kien hemm marki tal-grif fit-tarmak, u marka kbira ta' *tyre*. It-*truck*, bil-mutur maqbud tahtu kien madwar 13.7 metri l-isfel, kif jidher fil-pjanta.

Illi, l-espert mediko-legali Dr Mario Scerri kkonferma li l-vittma Boni mietet konsegwenza tal-grieħi estensivi minnha subiti, kaġun ta' dan l-istess incident stradali li kienet involut fih. Minn naħa tiegħu l-espert tat-tossikologija Michael Scott-Ham ikkonferma li "*Joanna Boni was not intoxicated through alcohol when she died and there was no evidence to suggest that she had recently used any of the drugs tested for, therefore she would not have been under their influence when she died*".

Illi l-konkluzjonijiet milhuqa mill-Espert Tekniku Joseph Zammit kienu ukoll ferm determinanti u li l-Ewwel Qorti skartat, oltre li ukoll skartat dak li beda jsostni dan l-espert waqt l-aċċess, kuntrarjament għal dak li beda iġhid l-espert Buttigieg: -

1. Illi għall-ħabta tat-tmienja ta' filgħodu tal-5 ta' Jannar 2016, sehh incident tat-traffiku f'*Labour Avenue, in-Naxxar, ezatt quddiem il-bidu tat-triq Frangisku Pisani, fejn iz-zewġ vetturi involuti huma:*
 - a. *Truck ready mix tal-marka DAF bin-numru ta' registrazzjoni DAF-300 u*
 - b. *Mutur tal-marka Kawazaki bin-numru ta' registrazzjoni JBV-388.*
2. Illi, f'dan l-incident tilfet hajjitha fuq il-post is-sewwieqa tal-mutur Johanna Boni ta' 27 sena.
3. Illi, dan l-incident sehh hekk kif iz-zewġ vetturi kienu qed jinstaqu fi Triq Frangisku Pisani u hekk kif daħlu f'*Labour Avenue* biex joħorgu għal Triq fil-Mosta, hemm sehh l-incident in kwistjoni.
4. Illi, l-motorcycle tkaxkar taht quddiem tat-trakk għal distanza ta' aktar minn 27 metru, fejn waqaf it-trakk jħares fid-direzzjoni ta' Triq il-Mosta.
5. Illi, is-sewwieqa tal-motorcycle intrifset u ntafġgħet taht double wheel tat-trakk, fejn hemm tilfet hajjitha fuq il-post.

6. Illi, mill-ezamijiet tekniċi li l-esponent għamel fuq iz-zewġ vetturi, sab li dawn kollox kellhom jaħdem sew, kienu road worthy u in partikolari s-sistemi tal-istearing u s-sistema tal-brejkijiet kollha nstabu jaħdmu mija fil-mija sew. It-tyres tal-vetturi kienu tajbin, għajr għal nuqqas fuq double wheel tat-trakk li kienu jinsabu lixxi, li izda dan ma kellu ebda effett fuq dan l-incident.
7. Illi, għalkemm il-brejkijiet taz-zewġ vetturi nvoluti nstabu jiffunzjonaw mija fil-mija sewwa, fuq il-post tal-incident ma nstabu l-ebda mpronti ta' brake marks.
8. Illi, l-esponent jeskludi li dan l-incident seħħ minhabba xi ħsara fuq waħda minn dawn iz-zewġ vetturi.
9. Illi, l-ħsara li kellu fuq dan il-motorcycle kollha hija kompatibbli ma' l-incident u in partikolari it-tkaxkir tal-mutur waqt li kien maqbud taħt it-trakk.
10. Illi, ix-xhieda tas-sewwieq tat-trakk Carmelo Cauchi u ta' xhieda oħra li raw l-incident bdiet tingabar mill-perit tekniku il-PL Mario Buttigieg.
11. Illi l-Perit Arkitett Mario Cassar għamel il-kostatazzjonijiet tiegħu fuq il-post tal-aċċess.

Illi, fir-relazzjoni tiegħu, l-espert Zammit jgħid li l-mutur ta' Boni:

“...jinsab bi ħsara ta' natura konsiderevoli l-aktar fuq il-ġenb tax-xellug, bi tkaxkir fuq il-parti li tintuza bħala crash bar magħrufa bħala mushroom, li hija komposta minn materjal sintetiku, tinsab misluha. Il-gear level jinsab mgħawweg u dan jinsab ingranat fuq il-fifth gear. Il-foot rest tal-pillion rider tinsab imqac̄ta u mitfugħa taħt il-bankina, fuq in-naħa tax-xellug quddiem fejn tinstab il-vittma mgħottija. Fuq it-tank tal-petrol tinsab għafsa bit-trab ġo fiha. Il-mera tas-sewwieq tinsab imkissra, il-mutur jinsab bl-ignition position mixgħula 'on'. Fuq il-partijiet frontali tal-mutur ma tinsab l-ebda ħsara”.

Ikompli:-

“Il-ħsara li tinsab f'dan il-mutur hija l-aktar konnessa ma' tkaxkir fuq il-ġenb tal-lemin mat-tarmak fuq wiċċ it-triq meta kien qieghed jitkaxkar għal distanza kbira sa taħt it-trakk fejn il-ħsara li tinsab fuq il-ġenb tax-xellug setgħat ġiet ikkagunata minn taħt it-trakk billi fejn it-tank tal-petrol jinsab b'tagħtina minima fuqu ukoll mċapsa bit-trab li għandu mwahħal it-trakk taħtu.”

Illi, meta l-espert Zammit sussegwentement xehed *viva voce* quddiem l-Ewwel Qorti huwa spjega li:

“Il-gabina hija regolari pero' t-trakk huwa b'sistema left hand drive. Il-gabina kienet armata, sibtha armata bil-mirja rear view mirrors regolari kemm fuq in-naħa tax-xellug kif ukoll fuq in-naħa tal-lemin u ma sibt l-ebda ħsara fuq it-trakk għajr 2 tyres li kienu lixxi rilevanti mill-incident”.

Huwa jikkonferma li l-mirji tal-istess trakk kienu ċari – “**Ċari, t-trakk kollu kien ċar, nadif kollu, kondizzjoni perfetta**”. U jkompli “**Iva seta’ jara -il ġnub -il ġhaliex jiena għamilt it-testijiet fil-prezenza ta’ l-imputat u soqtu ġo diversi toroq u kollox jidher minn quddiem sa wara**”. Ikompli jishaq li “**No kollox regolari għaliex it-testijiet l-aktar li għamilthom minhabba li huwa left hand drive u ridt inkun naf in-naħa l-oħra sew**”. *In oltre*, huwa stqarr li l-gear lever seta’ kien fuq il-5th minhabba it-tkaxkira li ha l-mutur u li l-indicators tal-istess kienu qed jaħdmu u ma kienux qegħdin iteptpu.

Ferm sinifikanti huwa dak li jemergi minn kostatazzjoni li jagħmel dan l-espert kif jidher mir-ritratt eżebit DokJZ10. Ighid hekk l-espert:

“L-esponent innota li fuq it-tyre ta’ quddiem tan-naħa tal-lemin, instab immarkat b’thakkik miegħu, li dan l-esponent ikkomparah mal-ġholi tal-mutur u jidher li huwa simili, kif jidher sewwa fuq ir-ritratt mmarkat Dok. JZ10.” (sottolinjar tal-Qorti)

Ikompli:

“L-esponent innota wkoll li waqt li huwa kien qiegħed isuq l-istess trakk, sab li waqt li jkun fuq ix-xellug fuq l-istearing, (LHD) meta thares fuq il-genb tal-lemin, iz-zewg mirja li hemm jinsabu armati ma’ barra tal-bieba tal-gabina, fil-posizzjoni li jinsabu tista’ tara il-genb kollu tal-vettura sa wara kollu inkluz in-naħa ta’ isfel.” (sottolinjar tal-Qorti)

Waqt l-aċċess miżmum mill-Ewwel Qorti, imbagħad, dan l-espert iġhid illi “**il-genb kien jidher Sur Mario, il-genb kien minn quddiem sa wara tahtu kien jidher kollox. Dik il-mera li tinsab nieqsa. left hand drive għalhekk hu, infatti thares minn hawn lejn in-naħa l-oħra jidher kollox, il-genb. Il-parti ta’ isfel, kollox.”**

Illi, l-istess espert xehed ukoll quddiem l-espert Dr. Alexander Scerri Herrera fejn kien ikkjarifika diversi punti dwar ir-relazzjoni minnu magħmula. L-ewwel nett jikkjarifika li meta jsemmi “*lemin*” u “*xellug*”, din trid tiġi interpretata “**Daqs li kieku qiegħed fil-kabina on the left hand side għaliex it-trakk huwa left hand side u qiegħed iħares mid-direzzjoni tan-Naxxar lejn Mosta Road**”. *In oltre*, dwar il-mirja tat-trakk jgħid li “**...jien sibt it-3 view mirrors tal-istess vettura kienu adjusted sabiex li kienu jagħmlu l-funzjonijiet kollha tagħhom ... tal-lemin ... li peress li huwa left hand drive allura id-driver seta’ jara l-genb kollu minn quddiem sa wara tal-vettura u jiena sibt kollox jiffunzjona u adjustanti għal dan l-iskop...**”. Jgħid li “**Il-mirja dejjem kienu suffiċjenti. Il-mirja li semmejt, it-3 li semmejt dejjem kienu**

sufficjenti. Ma nnutajt l-ebda difett fuq xi waħda minnhom". Jinnega ukoll li qatt seta' kien hemm xi *blind spot* fl-istess mirja.

Illi, dwar il-brakijiet, l-espert Zammit saħaq li – **“il-brakijiet jiena sibthom illi tista’ tieqaf f’ distanza qasira bil-brakijiet tajbin li jiena sibt jiffunzjonaw”**. Mistoqsi jekk kinitx tagħmel differenza it-tgħabiha tat-trukk sabiex jibbrekja, l-espert wieġeb fin-negattiv - **“Ma tagħmilx differenza it-tgħabiha u mhux tgħabiha, il-vettura kienet armata b’sistema ta’ rear brakes li tieqaf għal distanza tant qasira”**. Meta mistoqsi kemm kien ha jidm biex jibbrekja t-trukk kieku ingħafsu l-brakes, huwa kien pront wieġeb **“Instantly hux, tieqaf”**.

Illi, ż-zewġ rapporti, imhejjija mill-espert Mario Buttigieg, jasslu għall-istess konkluzjoni. Fl-ewwel rapport tiegħu, l-espert Buttigieg ikkonkluda illi:-

Illi, dan l-incident stradali seħħ gewwa Triq tal-Labour, Naxxar, meta Carmel Cauchi kien qed isuq ir-Ready Mixer tax-xogħol ta’ għamla DAF mudell 300 li għandu numru tar-registrazzjoni DAF-300. Kien ix-xahar ta’ Jannar tas-sena elfejn u sittax (2016) għall-ħabta tat-tmienja (08.00hr) ta’ filgħodu u skond l-evidenza li l-esponent kellu f’idu u anki meta l-esponent għamel l-aċċess, it-temp kien tajjeb u ċar u minn dak l-att il-visibilita’ kienet tajba. Illi kien hemm ukoll id-dawl tax-xemx.

Minn naħa l-oħra kien hemm ukoll għaddej mutur bin-numru ta’ registrazzjoni Kawazaki mudell ER 6N li kien misjuq minn Johanna Boni. Kemm it-trakk u anki l-mutur kienu għaddejin fl-istess direzzjoni. Illi Cauchi kien wieqaf fuq l-istop sign wara vettura oħra jistenna sabiex jidhol fit-triq prinċipali waqt li Boni kienet ġejja mill-istess direzzjoni izda kienet qed issuq fil-karregjata ta’ gewwa. Hekk kif Cauchi ħareġ Boni ħarġet ukoll bil-konsegwenza li marret quddiem ir-Ready Mixer. Dak il-ħin il-mutur ġie taht it-trakk bil-konsegwenza li t-tajer tat-trakk qabad kemm il-mutur u anki lil Boni u baqa’ jkaxkarhom miegħu. Cauchi allegatament ma ndunax b’dak li kien seħħ sakemm sema’ xi hsejjes ta’ tkaxkir u hornijiet ta’ vetturi oħra jpaqpulu. B’konsegwenza tal-incident Johanna Boni mietet fuq il-post tal-incident. L-iSpettur Sandra Zammit li hija l-fizzjal investigattiv minn naħa tal-Pulizija f’dan l-incident għarfet lil Onorabbli Qorti bl-akkadut li minn naħa tagħha ordnat inkjesta u ħatret lill-esponent fosthom oħrajn bhala espert sabiex tinvestiga u jipprepara r-relazzjoni tiegħu.

Minn dan l-incident jirrizulta li dan l-incident seħħ fit-T junction u għaldaqstant il-visibilita’ tas-sewwiqa ma kinetx ristretta minn ebda ostakli. Illi l-esponent huwa tal-fehma li meta Boni kienet qed taqbez lil Cauchi minn gewwa hija ma ħaditx il-prekawzjonijiet meħtieġa u ġibdet fid-dritt bil-konsegwenza li marret wisq viċin ir-Ready Mixer u daħlet quddiemu. Madanakollu jibqa’ l-fatt li s-sewwieq tar-Ready Mixer illi kien

fuq in-naħa tax-xellug seta' ra lil Boni bil-mirijiet tal-ġenb li hemm fuq in-naħa tiegħu u għaldaqstant hija l-opinjoni tal-esponent illi ma kellux a proper lookout. Illi l-incident seħħ ezatt fejn hemm l-istop sign.

Illi għaldaqstant l-esponent qiegħed umilment jissuġerixxi illi hemm bizzżejded elementi prima facie illi juru illi l-incident ġie kkawzat minn negligenza minn naħa kemm ta' Johanna Boni u kemm tas-sewwieq Carmelo Cauchi.

Illi, fit-tieni rapport tiegħu, li sar peress li l-espert Buttigieg ġie mitlub jisma' diversi xhieda ulterjuri li setgħu jibdlulu l-ħsieb dwar il-konkluzjoni milħuqa preċedentement minnu, l-istess espert zamm sod mal-konkluzjonijiet minnu raġġunti fl-ewwel relazzjoni minnu magħmula:-

Illi, l-punt prinċipali li fuqu qiegħed jibbaza l-konkluzzjoni l-esponent huwa fejn attwalment kienet qiegħdha Boni qabel ma seħħet il-kollizzjoni. Illi l-mutur spicċa taħt ir-Ready Mixer ċatt mal-art, mixħut fuq naħa waħda bil-handlebar tal-mutur u l-pumi tiegħu jħarsu lejn in-naħa tal-lemin tat-trakk. Illi l-mutur qatt ma nqala minn taħt it-trakk u baqa' mwahħal sakemm l-istess trakk waqaf ma' ġenb it-triq. Dan xjentifikament jindika li l-istess mutur kien filfatt ġej minn naħa tax-xellug tat-trakk u kien qiegħed qed idur ma quddiem tal-istess trakk. Illi l-aktar ħsarat li soffra l-mutur kienu ħsarat ta' slieġħ. Illi l-mutur ma deherx li soffra ħsarat ta' brimm u ċioe' ħsarat li jsiru kieku l-mutur inqaleb taħt it-trakk. Illi ukoll irid jingħad illi anke meta sar l-ispezzjoni tat-tajers tat-trakk waqt l-aċċess irrizulta ukku fuq ir-rota ta' wara tan-naħa tal-lemin kien hemm body tissues li aktarx saru meta it-trakk tela fuq il-parti tar-ras tal-allegat vittma Johanna Boni. Dan jindika u jivverifika illi Boni kienet ġejja minn naħa tax-xellug tat-trakk u kif kienet qed tigi milquta mir-Ready Mixer hija tgħaffġet u rasha li kienet qed thares lejn il-lemin, ġiet mgħaffġa mir-roti tal-lemin tat-trakk. Filfatt body tissues mir-ras instabu fuq ir-rota imsemmija.

Illi hija l-opinjoni umli tal-esponent illi skont l-evidenza kif kienet irrizultat a tempo vergine, jidher illi l-verzjoni tal-Perit Azzopardi hija iktar kredibbli u taġħmel iktar sens rigward kif seħħew il-fatti. Illi meta l-esponent għamel l-aċċess u ezamina l-lok tal-incident hu kien ħa konjizzjoni tal-ħsarat miġjuba fuq it-trakk u l-mutur involuti u l-evidenza misjuba fuq il-lok. Illi meta l-esponent ipprepara r-relazzjoni tiegħu huwa jieħu konjizzjoni kemm tal-evidenza misjuba waqt l-aċċess u kemm ta' xhieda li jista' jkun hemm. Illi f'dan l-incident kif isir dejjem l-esponent wasal għall-konkluzzjoni tiegħu wara illi ezamina kull evidenza illi kien hemm u kien jidher illi x-xhieda mogħtija kienet taqbel mal-fatti kif kienu jidhru.

Illi l-fatti li ħarġu wara l-ġabra tax-xhieda ġdida ma jbidel xejn mill-konkluzjonijiet illi l-esponent kien wasal għaliha fir-relazzjoni tiegħu. Illi l-evidenza u x-xhieda tal-Perit Azzopardi jidhru illi jaġħmlu sens illi Boni kienet ġejja minn naħa tax-xellug u daħlet taħt it-trakk għan-naħa tal-lemin.

Illi għaldaqstant l-esponent ma jhossx li għandu jibdel xejn mill-ewwel konkluzzjoni li wasal għaliha fl-ewwel relazzjoni.

Illi, meta xehed *viva voce*, Buttigieg spjega li "... jiena kkonkludejt li għandhom jittieħdu passi kriminali kontra Cauchi fuq sempliciment minhabba l-proper lookout. Il għala qed ngħid hekk? Ghax dana meta kien wieqaf, filfatt qed jgħid li kien wieqaf u qala bil-first gear hu għandu zewg mirjiet Sur Magistrat, għandu waħda biex iħares fuq u l-oħra biex litteralment ikun jista' jħares isfel, jgħifieri dan f'xi hin bilfors raha." Ikompli jenfazizza li li kieku l-appellat kien qed izomm *a proper lookout* kien jaraha zgur - "Li hu bazikament hu kif qala' giet Boni minn naħa tax-xellug u hemmhekk seħħ l-incident". Jgħid ukoll li l-mutur baqa' jitkaxkar 28 metru mill-*point of contact*. In *oltre*, jerga' jikkonferma li l-appellat kien messu ra lil Boni jssuq mal-ġenb tat-trukk tiegħu:-

"Bazikament rigward il-vista dana ma kellu l-ebda ostaklu, jiena personalment dhalt fit-trakk, rajt mill-mera li kellu li kienet litteralment qiegħda thares l-isfel, jgħifieri għalija ma kien hemm l-ebda ostaklu minn naħa tiegħu, kieku dejjem ħares ..."

Illi, dawn il-konkluzjonijiet appena ċċitati, l-espert Buttigieg wasal għalihom wara li studja d-dinamika tal-incident in kwistjoni u l-pozizzjoni li kienu jinsabu fihom il-vetturi involuti kif ukoll wara li sema' t-testimonjanza tax-xhieda okulari kif ukoll tal-appellat.

Illi, l-Perit Stuart Azzopardi li ra l-incident isehh xehed quddiem l-espert Buttigieg illi:-

Illum fil-hamsa ta' Jannar 2015, għall-ħabta tat-tmienja ta' filghodu jiena kont qed insuq il-vettura tiegħi mid-direzzjoni tax-showroom tal-Mercedes tiela' lejn il-Mosta. Kif wasalt hdejn il-Mosta Techno Park quddiem kien hemm vettura zgħira ta' kulur griz. Jiena lmaħt is-sewwieq tat-trakk meta kien diġa ħareg mit-triq sekondarja. Kien ħiereg bil-mod u kien għadu ma qabadx it-triq il-magħgura meta rajt mutur quddiem it-trakk. Ngħid li l-quddiem tat-trakk kien qed iħares lejn il-bus stop. Deher li l-motoċiklista kienet maqbuda u ma setgħetx toħroġ minn fejn kienet peress li inqabdet bir-rota ta' quddiem tan-naħa tal-lemin u s-sewwieq kompli għaddej fuqha bl-istess rota. Il-mutur baqa' mwahħal fuq quddiem sakemm spicċa taħt it-trakk. Jien minnufih bdejt inpaqpaq il-horn sakemm waqaf. Kif ħareg mit-trakk rajt is-sewwieq ta' trakk jagħti fuq wiċċu. (sottolinjar tal-Qorti)

Illi, meta huwa ta l-verzjoni tiegħu lill-Pulizija saħaq illi:

“Jiena kont tiela minn hdejn it-Technopark tiela bil-vettura tiegħi FBU683 sejjer lejn in-Naxxar u f’daqqa waħda nara truck miexi bil-mod minn naħa opposta u mutur mal-faċċata tiegħu quddiemu u naħseb ma ndunax bil-mutur u baqa’ għaddej minn fuq il-mutur u x-xuffier tiegħu”

Illi, ukoll meta huwa xehed *viva voce* quddiem l-Ewwel Qorti, Azzopardi saħaq li:

“Kif kien qed idur, harget qisha minn maġenbu u nqabdet ... qisa harget minn x-imkien u daret quddiemu bir-rota taħt inqabdet taħtu u giet fuq saqajha. Mal-ewwel rota imbagħad it was too late ... she was unlucky għax meta inqabdet u bdiet iddur miegħu u l-kabina hija għolja ok, hu qatt ma seta’ jaraha, ezatt taħtu, tmiss miegħu kienet”.

Huwa jikkjarifika li ma kienx jaf minn fejn gie ezattament l-mutur u li meta rah dan kien **“minn mal-ġenb għall-quddiem”**, **“taħt in-naħa tax-xellug tal-kabina”**. Huwa jishaq li għalkemm ma kienx jafx minn fejn kien ġej il-mutur b’mod preċiż, **“jiena li niftakar qisa tħares kwazi l-istess naħa tat-trakk. Qed naqbadha qed iddur mat-trakk, kwazi qed tħares lejn l-istess angolu”**.

Illi, **Mario Dingli** xhud okulari iehor stqarr illi:

“...fil-ħamsa (05) ta’ Jannar 2016, ngħid li bħala inċident jiena ma rajtux izda x’hin kont għaddej u rajt li kien seħħ inċident jiena waqaft. Kif waqaft bil-vettura tiegħi, tfajt il-vettura fil-ġenb u hriġt minn ġol-vettura. Mort fejn kien seħħ l-inċident sabiex nara min kien involut fl-inċident, peress li jiena nsuq il-mutur. Kif wasalt fuq il-post il-concrete mixer kien għadu f’nofs ta’ triq u rajt hemm is-sewwieq li jsuq il-mixer sakemm nqala l-mutur minn taħt il-concrete mixer. Meta nħareġ il-mutur rajt lil xi hadd jipprova l-gearijiet u għalija l-gear kien first. Min kien qed jezamina l-mutur ma nafx min kien”.

Meta xehed *viva voce* quddiem l-Ewwel Qorti huwa allega li min kien qed jipprova l-gear lever fuq ix-xena kien qed jagħmel hekk b’mod hazin – **“il-mutur kien first għax il-first l-isfel, second, third, forth u fifth il-mutur mhux bil-kontra”**. Jgħid pero’ li għalkemm kien ra din il-biċċa ma kien gibed l-attenzjoni ta’ hadd dwar l-istess.

Illi, xhud iehor **Paul Abela** xehed illi: –

“...fil-ħamsa (05) ta’ Jannar 2016, għall-ħabta tas-sebġha u nofs (07:30) ta’ filgħodu kont għaddej fil-vettura tiegħi ta’ għamla Toyota mudell Fun Cargo bin-numru ta’ registrazzjoni ABA izda bħala numri ma nafhomx. Miegħi kien hemm il-mara tiegħi li jisimha Emily Schembri. Intant dakinhar aħna konna sejrin lejn l-Isptar Mater Dei. Jiena kont ġej minn naħa tal-Kinds Showroom u kont sejjer lejn in-naħa tan-Naxxar. Ngħid li kont ser ngħaddi minn Vjal il-Wiehed u Ghoxrin (21) ta’ Settembru, Naxxar biex b’hekk ikun nista mmur lejn Tal-Balal u niparkja x’imkien hdejn il-fabbriki, kif kont

tiela niftakar li kien hemm vettura ohra sewda quddiemi u rajt trakk li kien wieqaf fuq l-istop sign. Meta s-sewwieq kien qed jistenna kien hemm vetturi għaddejin fit-triq il-maġġura. Mistoqsi minn kien l-ewwel fuq l-istop sign ngħid li jiena rajt kemm lit-trakk u anki l-motoċiklist hdejn xulxin. Il-mutur kien fuq in-naħa tal-lemin waqt li t-trakk kien fuq in-naħa tax-xellug. X'hin it-triq kienet vojta ħargu it-tnejn li huma bil-konsegwenza li t-trakk mess mal-mutur u l-istess mutur daħal taħt it-trakk”.

Meta huwa xehed *viva voce* quddiem l-Ewwel Qorti huwa saħaq li t-trakk kien qabad il-mutur bin-naħa tal-lemin tiegħu u li l-impatt seħħ fuq in-naħa tal-lemin - **“It-trakk mess bil-bumper ... mess il-bumper il-mutur u l-mutur dar”**.

Illi, l-**appellat** ukoll ta l-verzjoni tiegħu tal-fatti taħt ġurament quddiem l-espert tekniku Buttigieg fejn saħaq:-

Jiena kont qed insuq Ready Mix ta' għamla DAF bin-numru ta' registrazzjoni DAF 300. Intant jien impjegat mal-kumpanija P&S li tinsab ġewwa Notabile Road, Mosta. Illum għall-ħabta tas-sebġha (07:00hr) ta' filgħodu jiena bdejt xogħol mill-Mosta. Kont sejjer lejn il-batching plant li tinsab ġewwa n-Naxxar sabiex ngħabbi. Mill-batching plant kont sejjer lejn H'Attard. Għaldaqstant kelli ngħaddi minn Triq il-Ġdida fi Triq il-Ħtajriet. Quddiemi kien hemm erba' vetturi. Dawn kienu weqfin u jiena waqft warajhom. Sa dak il-hin ma kienx hemm muturi. Ħargu l-ewwel tlett vetturi u ta' quddiemi saq u reġa' waqaf fuq l-istess stop sign. Jiena għamilt bħalu u ċioe' waqft warajh. Meta konna weqfin jiena kont qed inħares -il fuq u l-isfel u fil-pront ta' quddiemi ħareġ. Jiena ergajt qlajt u wasalt fuq l-istop sign, ergajt ħarist -il fuq u l-isfel u kif rajt li ma kien hemm hadd jiena qbadt u ħriġt u bdejt insuq mill-ġdid. Kif jiena ħriġt f'nofs it-triq smajt xi haġa titkaxkar. Għall-ewwel ħsibt li kienet xi ħsara fit-trakk u tfajt mal-ġenb u ċioe fuq in-naħa tax-xellug. Kif kont għadni fit-trakk bdejt inħares lejn il-mirijiet sabiex nara jekk kienx hemm xi haġa warajja. Kif ħarist fil-mera tan-naħa tal-lemin rajt il-vittma mal-art. Ħriġt minn got-trakk u hemm bdew izzomuni n-nies sabiex ma nersaqx lejn il-vittma. Wara jiena poġġejt fuq ċint fejn wara bqajt sejjer dritt lejn l-isptar peress li kont qed inbati minn xokk. Wara li ġejt ezaminat ġejt irrilaxxat. Niddikjara li jiena lill-motoċiklist qatt ma rajtha. (sottolinjar tal-Qorti)

Ikkunsidrat:

Illi ezaminati dawn ir-rapporti u l-provi indizzjarji li jemerġu mill-atti abbinati ma' dak li joħroġ mid-deposizzjoni tax-xhieda okulari, l-Qorti tista' tasal sabiex tistabbilixxi d-dinamika ta' dan l-incident stradali. Illi b'mod ewlieni l-kostatazzjonijiet magħmula kemm mill-espert il-Perit Mario Cassar kif ukoll mill-

espert mekkaniku Zammit abbinat max-xieħda tax-xhud Paul Abela joffru xenarju kuntrarju għal dak li tikkonkludi l-Ewwel Qorti u għal dak li jikkonkludi ukoll l-espert Buttigieg, u dan għaliex jidher illi l-vittma kienet wieqfa fuq *l-istop sign* biswit it-trukk fuq in-naħa tal-lemin tiegħu, u mhux harġet minn naħa tax-xellug, kif jikkonkludi Buttigieg. Fil-mument illi t-traffiku fuq Triq il-Labour, in-Naxxar ippermetta, kemm l-appellat li kien qed isuq it-trukk, kif ukoll il-vittma bil-mutur tagħha emergew minn fuq *l-istop sign* u daru għal fuq Triq il-Labour. Illi f' dan il-mument meta kienu it-tnejn qed jiksru il-mutur ħakk mar-rota tan-naħa tal-lemin tat-trukk. Hawnhekk l-vittma tilfet il-bilanċ, waqgħet mil-mutur, u t-trukk għadda minn fuqhom, bil-mutur jibqa' imwahħal taħt it-trukk li baqa' jtkaxkar sakemm l-appellat irrealizza li kien seħħ l-incident minn sewwieqa oħra li bdew ipaqpulu u jagħmlulu sinjal biex jieqaf. Illi din il-verżjoni tal-fatti hija imsaħħa mis-segwent i indizji fuq il-lok ta' l-incident u mill-provi:-

1. Illi l-Perit Mario Cassar jistabbilixxi illi *l-probable point of contact* bejn il-mutur u it-trukk seħħ fuq in-naħa tal-lemin tat-triq u allura huwa mpossibbli illi l-mutur ġie minn naħa tax-xellug tat-trukk. Dan jidher sew kemm fil-pjanti redatti mill-Perit Cassar kif ukoll mir-ritratti minnu meħuda senjatament mir-ritratt a fol.22 tal-proċess verbal. Illi mill-*ispot of impact* sal-ewwel sinjal jew traċċa ta' demm hemm id-distanza ta' 10.1 metri fejn hemm sinjali ta' grif fuq it-tarmac u sinjal ta' *tyre*, liema traċċa ta' demm ukoll qiegħda fuq in-naħa tal-lemin iktar lejn in-nofs tat-triq. Minn hawn imbagħad hemm marki oħra ta' grif fuq it-tarmac tul ta' 13.7 metri sal-post fejn finalment waqaf it-trukk bil-mutur taħtu.
2. Illi mbagħad l-espert Joseph Zammit jindika dak li jiddeskrivi bħala thakkik fuq ir-rota ta' quddiem tal-lemin tat-trukk, liema marki jaqqblu eżatt mal-għoli tal-mutur. Din il-marka tidher ċara fuq ir-ritratt meħud mill-espert u immarkata bħala Dokument JZ10.
3. Imbagħad ix-xhud Paul Abela stess iġhid ċar u tond, u il-Qorti ma għandha ebda raġuni tiddubita minn din il-verżjoni tiegħu, illi kemm lit-trukk kif ukoll lil mutur rahom it-tnejn herġin minn fuq *l-istop sign* qabel seħħ l-impatt. Jinsisti illi l-mutur kien hiereġ fuq in-naħa tal-lemin tat-trukk u mhux mix-xellug kif jikkonkludi l-espert Buttigieg.

Illi għalkemm ix-xhud il-Perit Stuart Azzopardi, minn naħa l-oħra, jasal għal konklużjoni illi ra l-mutur jilwi mal-ġenb tat-trukk fuq in-naħa tax-xellug tiegħu qabel imbaram u waqa', madanakollu huwa iġhid illi il-mutur qatt ma rah qabel il-mument meta dan spicċa nqabad mit-trukk u dan investih. Josserva biss it-trukk, u f'daqqa waħda iġhid li ra il-mutur jaqa' tahtu u iġhaffgu. Din il-verżjoni ukoll ma hijiex sostnuta mill-provi indizzjarji li hemm fl-atti, kif ingħad, senjatament mill-*ispot of impact* indikat mill-esperti u li nstab fuq ix-xena, għaliex li kieku il-vittma ħabtet mat-trukk fuq in-naħa tax-xellug tiegħu, kien ifisser illi it-trukk kien qed jinstaq fuq il-karregġjata tat-traffiku tan-naħa l-opposta tat-triq, fatt li ma jirriżultax mill-provi. Mhux biss, iżda għalkemm Azzopardi jgħid li jidhirlu li dak in-nhar kienet għamlet ix-xita, lanqas dan il-fatt ma hu sostnut mill-konkluzjonijiet ta' l-esperti u anke mir-ritratti eżebiti minn fejn jirriżulta illi kienet gurnata bnazzi u li t-triq kienet niexfa għaliex dak in-nhar ma għamlitx xita. Ix-xhud Paul Abela minn naħa l-oħra iktar kellu viżwali tajba għaliex kien tiela' proprju quddiem l-inkroċju minn fejn emergew kemm it-trukk kif ukoll il-mutur, u kien skjett u ċar fix-xieħda tiegħu meta j sostni illi qabel l-impatt kien ra kemm lit-trukk kif ukoll lil mutur jemerġu minn fuq l-*istop sign* ta' Triq Franġisk Pisani. U allura il-Qorti ma tistax tifhem kif l-espert Buttigieg għogbu joqgħod fuq il-verżjoni ta' Azzopardi u jiskarta dik ta' Abela.

Imbagħad hemm fatturi oħra li ikkontribwew għal fatalita' tal-incident. Ibda biex it-trukk misjuq mill-appellat kien LHD³ biex b'hekk kien aktar diffiċli għalih li jilmah lill-vittma fuq in-naħa tal-lemin tat-trukk wieqfa hdejh. Illi għalkemm kien qed isjuq vettura LHD madanakollu ma jidhirlu illi l-appellat applika kawtela akbar fis-sewqan tiegħu billi ha kont ta' dak kollu li kien qed jigri fil-madwar tiegħu mill-mirja ippożizzjonati fit-trukk li kienu jagħtuh viżwali tajba ħafna ta' dak kollu li kien hemm mal-ġenb tat-trukk kemm fuq in-naħa tax-xellug, u iktar u iktar, in-naħa tal-lemin tiegħu, kif ukoll in-naħa ta' isfel tiegħu jew tahtu. Illi meta emerga minn fuq l-*istop sign* huwa kien injar għal kollox illi biswit it-trukk kien hemm il-mutur (u dan qed jingħad kemm jekk il-mutur kien fuq in-naħa tal-lemin, kif ukoll fuq in-naħa tax-xellug tiegħu) u spicċa laqtu.

³ *Left hand drive*

Illi dan magħdud, madanakollu huwa ukoll minnu illi l-vittma ikkontribwiet għas-sinistru meta harget minn fuq l-*istop sign* flimkien mat-trukk bl-intenzjoni li tissorpassah, mingħajr ma hadet kont ta' dan l-ostakolu li kien hemm hdejha li allura għamel il-manuvra tagħha perikoluza, tant illi l-Qorti temmen illi kemm l-appellat li ma hax kont tal-mutur li kien hdejh meta hareg għal go triq maġġuri, kif ukoll il-vittma li għamlet manuvra ta' sorpass f'inkroċju ta' traffiku fi triq traffikuza minflok stenniet sakemm it-trukk iddritta, u mbagħad meta kienet ċerta li setgħat tagħmel din il-manuvra, isorpassatu, ikkontribwew għal din il-fatalita'. Madankollu ma jstax jingħad illi l-appellat ma kienx traskurat fis-sewqan tiegħu iktar u iktar meta kien qed isuq truck kbir u mgħobbi li jagħmel hsejjes kbar tant illi huwa diffiċli iktar tisma' il-hsejjes tat-traffiku tal-madwar, u ukoll kien qed isuq truck LHD, u għalhekk kellu jzomm attenzjoni ikbar meta qed isuq fuq in-naħa l-oħra tal-konfigurazzjoni tat-traffiku f'Malta fejn it-toroq huma RHD⁴. Tant ma kienx attent l-appellat fis-sewqan tiegħu illi, harget minn fejn harget il-vittma, kemm jekk minn naħa tal-lemin jew minn naħa tax-xellug, illi lanqas biss induna li kien tajjar persuna u *di piu* li kellu mutur maqbud taht it-trukk tiegħu, tant illi kellhom jkunu utenti oħra tat-triq li gibdulu l-attenzjoni għal dan il-fatt tragiku. It-trukk fil-fatt waqaf xejn anqas minn 28 metru 'il bogħod mill-*ispot of impact*.

Ikkunsidrat:

Illi, esposti dawn il-fatti probatorji allura l-appellat ma jstax jezonera ruħu mir-responsabbilta' penali u l-Ewwel Qorti errat meta ikkonkludiet illi l-appellat ma seta' qatt jinduna bil-presenza tal-vittma fit-triq, għaliex dan mhuwiex minnu. L-appellat mhux biss kellu jipprevedi dawn l-ostakoli fit-triq iżda seta' jipprevjeni ukoll l-incident li kieku zamm attenzjoni għal dak li kien qed jigr madwaru fit-triq.

Illi, għalkemm il-legislatur naqas milli jagħti spjegazzjoni tat-termini "*nuqqas ta' hsieb u traskuraġni*", madanakollu l-Qrati tagħna dejjem interpretaw dawn it-termini bħala nuqqas ta' attenzjoni u ta' tehid ta' prekawzjonijiet li kienu mistennija f'ċirkostanza partikolari. Il-kompjant Sir Anthony Mamo, fin-Noti tiegħu, jistipula illi għalkemm il-

⁴ *Right hand drive*

legislatur jonqos milli jagħti definizzjoni ta' dawn it-termini pero' "*it is clear that by them the law means generally the absence of such care and precautions as it was the duty of the defendant to take in the circumstances.*" Il-Professor Mamo jkompli jsostni li "*the essence of negligence is made to consist in the "possibility of foreseeing" the event which has not been foreseen*"⁵.

Illi, din hija t-tezi li dejjem giet aċċettata mill-Qrati tagħna. Fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet "Il-Pulizija vs Richard Grech"⁶ liema sentenza hija ċċitata mill-Ewwel Qorti, kien deċiz li l-kunċett ta' traskuraġni jimplika "**certa non-kuranza, certu abbandun kemm intellettiv kif ukoll materjali.**"

Illi, l-Archbold fil-parti fejn jitkellem dwar "*Causing Death by Careless, or Inconsiderate Driving*" jgħid hekk -

The elements of this offence that the prosecution must prove are that:

- *the defendant was the driver;*
- *the vehicle was being driven;*
- *the vehicle was a mechanically propelled vehicle;*
- *the vehicle was being driven on a road or other public place;*
- *the vehicle was being driven without due care and attention; or*
- *the vehicle was being driven without reasonable consideration for other persons using the road or place;*
- *the death of another person is caused by that driving.*

Illi, huwa principju ben stabbilit li sewwieq għandu l-obbligu li jzomm l-hekk imsejjah "*proper look out*". Ġie ritenut diversi drabi li:

"Hu dover ta' driver to see what is in plain view... u li min ma jarax dak li ragonevolment għandu jara jfisser li ma kienx qed izomm a proper lookout... Keeping a proper lookout means more than looking straight ahead - it includes awareness of what is happening in one' s immediate vicinity. A motorist should have a view of the whole road from side to side and, in the case of a road passing through a built up area, of the pavements on the side of the road as well."⁷

⁵ Lectures in Criminal Law, Volume 1.

⁶ Deciza nhar il-21 ta' Marzu, 1996 per Onor. Imhalled V. DeGaetano.

⁷ "Il-Pulizija vs Roderick Debattista", deċiza nhar is-26 ta' Mejju, 2004 mill-Qorti tal-Appell Kriminali.

Illi, l-istess Qorti tal-Appell Kriminali rriteniet ukoll li, “... **biex nuqqas ta’ proper lookout iwassal ghal responsabbilta’ penali l-Qorti trid tkun sodisfatta illi kieku ma kienx ghal dak in-nuqqas dik il-hsara x’ aktarx kienet tigi evitata jew x’ aktarx li ma kinitx issehh f’ dak il-grad li effettivamente sehhet...**”⁸. Illi huwa biss meta jkun stabbilit illi anke li kieku is-sewwieq zamm ‘l hekk imsejjaħ ‘*proper lookout*’ xorta waħda kien isehħ l-incident, dan jeżonerah mir-responsabbilta’ penali billi allura ikun jista’ jiġi stabbilit illi l-incident ma kienx wieħed prevedibbli.

Illi, d-definizzjoni tal-*culpa*, għalhekk jibqa’ dejjem li l-elementi tagħha huma l-volontarjeta’ ta’ l-att, in-nuqqas ta’ previzjoni tal-effetti dannuzi ta’ dak l-att u l-possibilita’ ta’ previzjoni ta’ dawk l-effetti dannuzi. Jekk l-effetti dannuzi ma kienux prevedibbli, hlief b’diligenza straordinarja li l-liġi ma tesigix u li *semmai* tista’ ggħib *culpa levissima* li ma hiex inkriminabbli, ma hemmx htija⁹.

Illi, il-Professor Anthony J.Mamo, fin-noti tiegħu, jgħid hekk –

In these definitions the essence of negligence is made to consist in the “possibility of foreseeing” the event which has not been foreseen. The agent who caused the event complained of, did not intend or desire it, but could have foreseen it as a consequence of his act if he only had minded: so his negligence lies in his failure to foresee that which is foreseeable.

Illi, l-Antolisei, izda jimxi pass ‘il quddiem mill-insenjament tal-Carrara u t-tejorija tal-prevedibbilita’ ta’ l-azzjoni meta iqis illi tirrizulta il-kolpa meta jkun hemm in-nuqqas ta’ l-osservanza tar-regoli tal-komportament, anki jekk l-event dannuż ma kienx wieħed prevedibbli u dan billi l-osservanza ta’ dawn ir-regoli iwassal sabiex l-event dannuż ma jsehħx –

Si tratta di regole di condotta volte a prevenire determinati accadimenti; tali regole possono essere sociali (negligenza imprudenza o imperizia) oppure giuridiche (regolamenti, ordini discipline). Quindi occorrono due requisiti:

- (a) la violazione di una regola;*
- (b) che l’evento provocato sia esattamente quello che la norma voleva evitare.*

⁸ Deciza nhar is-6 ta’ Ġunju, 2003 per Onor. Imħallef V. DeGaetano.

⁹ Vide “Il-Pulizija vs John Vella”, deciza nhar il-15 ta’ Dicembru 1958 mill-Qorti ta’ l-Appelli Kriminali.

In definitiva il giudizio di rimprovero è un rimprovero per leggerezza, perché il soggetto non è stato cauto e diligente come doveva.

Illi, awturi ohra bhal Mantovani u il-Padovani jabbinaw din ir-regola ta' l-Antolisei mar-regoli tal-prevedibbilita u l-inevitabbilita' biex b'hekk il-*culpa* fil-fehma taghhom tinkwadra ruhha f'erba elementi -

- 1. un requisito oggettivo consistente nella violazione di una regola di condotta;*
- 2. un requisito soggettivo, cioè la capacità di osservare tale regola;*
- 3. l'evitabilità dell'evento mediante l'osservanza di tale regola;*
- 4. la prevedibilità ed evitabilità, cioè che il soggetto avesse la capacità o la possibilità di tenere un comportamento diverso.*

Illi, dak illi ghandu jigi stabbilit kwindi huwa jekk l-event kienx wiehed fortwit, jew jekk kienx hemm sitwazzjoni ta' emergenza subitanea, tant ghalhekk illi l-event dannuz ma seta' qatt jigi evitat anke jekk bl-eżercizzju gholi ta' diligenza u bl-osservanza tar-regoli kollha tal-imgieba xierqa fit-triq. Sitwazzjoni bhal din certament teskludi kull forma ta' negligenza, imprudenza, traskuragini jew non-osservanza tar-regoli ta' komportament mistennija, fit-termini ta' dak li jfassal l-Antolisei sabiex jistabilixxi l-kolpa.

Illi, maghmula dawn il-konsiderazzjonijiet ta' dritt u guriprudenza in materja u abbinati mill-provi li jemergu mill-atti huwa indubitat illi s-sewqan tal-appellat kien jaqa' 'il boghod minn dak mistenni minnu u li eżercita ghalhekk nuqqas ta' hsieb (imprudenza), negligenza u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti tant illi ma jistax jinghad illi ma kienx hemm ness ta' kawzalita` bejn l-agir tieghu u l-akkadut dannuz involontarju. Illi ghalkemm anke il-vittma setghet ikkontribwiet ghal dan l-event dannuz, kif inghad, meta emergiet minn fuq l-*istop sign* fl-istess hin mat-trukk bl-intenzjoni li tisorpasah minghajr ma waqqfet tistennieh johrog u jidritta qabel ma taghmel din il-manuvra ta' sorpass biex b'hekk spiccat saqet wisq vicin it-trukk tal-appellat tant illi l-mutur hakk mat-trukk u spicca jtkaxkar tahtu, huwa indubitat madanakollu, kif inghad, li l-appellat ma hax il-prekawzjonijiet mehtiega tant illi ghalkemm seta' jinduna bil-presenza tal-mutur biswit tieghu qabel hareg ghal fuq it-triq magguri, izda kien aljenat jara t-traffiku li kien ghaddejja fit-triq principali sabiex

ikun jista' jemerġi minn fuq l-*istop sign*, haress quddiemu biss u mhux ukoll mal madwar kollu tiegħu, kif kien fid-dmir illi jagħmel. Jerga' jingħad, din in-non-kuranza temerġi ċar u tond mill-mument li seħħ l-impatt, għaliex l-appellat lanqas biss induna li kien għaffeg mutur u persuna u fuq kollox li l-mutur baqa' jtkaxkar tahtu u saq għal distanza konsiderevoli qabel irrealizza dak li kien seħħ. Li kieku nduna tempestivament kien jiegħaf bil-konsegwenzi tas-sinistru x'aktarx kienu ikunu ferm anqas gravi.

Dwar ir-relazzjonijiet tal-esperti mahtura, kif huwa ritenut kostantament, huwa rimes fil-gudizzju aħhari ta' min hu imsejjaħ biex jiġġudika li jżen il-konkluzjonijiet tal-esperti nominati, bis-setgħa illi l-istess jistgħu mill-Qorti jiġu imwarrba u dan kif hemm imfassal fl-Artikolu 656 tal-Kodiċi Kriminali meta hemm dispost illi **“min għandu jiddecidi mhux marbut li joqgħod għall-fehma tal-periti kontra l-perswazjoni tiegħu.”** Madanakollu -

Huwa ben risaput illi f'materja ta' prova peritali, l-insenjament ġurisprudenzjali huwa fis-sens li, għalkemm ir-rapport tekniku huwa kontrollabbli mill-gudikant bhal kull prova oħra u li l-Qorti mhijiex tenuta li taddotta l-konkluzjonijiet peritali kontra l-konvinzjoni tagħha, jibqa l-fatt li l-Qorti m'għandiex tiskarta l-konkluzjonijiet tal-esperti tekniċi, speċjalment fuq materja purament teknika, b'mod legġer jew kapriċċjuz, u kwalsiasi ġudizzju li jmur kontra l-konkluzjonijiet peritali għandu jkun motivat sewwa.¹⁰

Illi, minn eżami tas-sentenza mpunjata, jirriżulta kjarament li l-Ewwel Qorti strahet parzjalment fuq dak mistqarr mill-esperti mahtura, għalkemm ma tindika ebda mottiv li wassalha titbiegħed mill-fehma tagħhom u cioe' li l-appellat ma kienx qed iżzomm *a proper lookout* dakinhar tal-incident *de quo*. Fuq kollox injorat il-konkluzjonijiet ta' l-espert mekkaniku Zammit u tal-Perit Mario Cassar li stabbilew x'kienu dawk il-provi indizzjarji li kienet qed tipprezenta ix-xena tas-sinistru, u strahet unikament fuq dak mistqarr mill-espert Buttigieg tmien snin wara meta dan iddecieda jitbiegħed mill-konkluzjonijiet li wasal għalihom hu stess *a tempo vergine*, konkluzjonijiet li ma kenux sostnuti bil-provi u allura li ma kellhomx iwassluh sabiex iġhid, wara diversi snin, illi għall-appellat ma kienx possibbli jara lill-vittma qabel l-incident u dan meta hemm

¹⁰ Roseanne Galea u John David Galea vs L-Avukat Ġenerali u L-Kummissarju tal-Pulizija, deciza mill-Qorti Kostituzzjonali nhar it-13 ta' Frar 2017 (rikors nru. 30/15MCH).

xhud okulari li avvista lill-mutur biswitu qabel seħħ l-impatt u li għal xi raġuni l-espert iddeċieda li dak li ra dan ix-xhud ma kellux jkun emmnut.

Illi, huwa fatt inkontestat it-trakk bin-numru ta' registrazzjoni DAF-300 li kien qed isuq l-appellat dak il-hin li seħħ l-incident in dizamina, kien jiffunzjona perfettament mingħajr ebda difett mekkaniku u li kellu il-mirja installati sabiex huwa seta' josserva dak li qed jigrri fid-dintorni tiegħu, bil-funzjonijiet tal-*brake* jaħdmu perfettament u li kien għalhekk possibbli għalih jieqaf tempestivament mal-impatt. Huwa fatt inkontestat ukoll li fl-ebda mument l-appellat ma nduna li kienet seħħet kollizzjoni. Kien biss wara li sema' hoss stramb jemani mit-trakk tiegħu u sema' l-hornijiet ta' vetturi oħra li waqaf, niżel mit-trukk u sab il-mutur imwahaħal taħt it-trukk u meta hares lura ra l-kadavru ta' Boni u rrealizza li kien investieha.

Illi, l-Qorti abbażi tal-provi prodotti, hija tal-fehma, kuntrarjament għal dak mistqarr mill-Ewwel Qorti, illi l-appellat ma zammx dik l-attenzjoni mehtieġa minn kull sewwieq, speċjalment minn sewwieq ta' trukkk għoli illi fis-sewqan tiegħu għandu jzomm fil-mira tiegħu mhux biss dak kollu li qed isehħ quddiemu warajh u fil-vicinanzi tiegħu, iżda ukoll taħtu. Illi mbagħad, abbinat ma' dawn il-fatturi, l-appellat kien qed isuq trukkk *left hand drive* u allura li huwa installat kontra is-sewqan regolamentari f' Malta fejn il-vetturi jsuqu fuq il-lemin tat-triq. Dan ifisser illi l-appellat kellu jzomm livell ogħla ta' attenzjoni u diliġenza meta kien qed isuq it-trukk fit-toroq ta' Malta fejn il-maġġior parti tal-vetturi huma bir-*right hand drive*. Ġie stabbilit ukoll li filfatt tali trakk kien armat b'aktar mirja minn vettura normali u li l-appellat allura kellu jkun f'pozizzjoni jara minn quddiem sa wara tal-vettura tiegħu miz-zewġ naħat. Ġie stabbilit ukoll li l-istess mirja kienu fil-pozizzjoni t-tajba, kienu ċari u ma kellhom l-ebda *blind spot* li seta' wassal lil Cauchi ma jarax il-mutur magenb it-trakk. Illi Cauchi, madanakollu, jishaq li lil Boni u lill-mutur tagħha qatt ma rahom qabel l-impatt u dan għalkemm huwa kien wieqaf fuq l-*istop sign* - haġa li skond l-esperti maħtura fl-inkjesta kienet kważi mpossibbli li tigrri kieku verament kien hares lejn il-mirja tat-trukk. Huwa evidenti illi Cauchi kien iffukkat iħares 'il quddiem fit-triq li kien hemm quddiemu sabiex jintenta johrog mit-triq sekondarja għal dik prinċipali u minħabba f'hekk x'aktarx naqas milli jħares mal-għnub tat-trukk u josserva

jekk kienx hemm xi traffiku ieħor, jew utenti oħra tat-triq f' dawk in-naħat. Kieku għamel hekk kien ċertament jara li kien hemm mutur biswitu u kien jemergi minn fuq l-*istop sign* b' iktar kawtela. B' dan il-mod, l-incident seta' jew ikun evitat għal kolloxx jew seta' kellu konsegwenzi inqas serji milli kellu, u dan għaliex kieku mill-mirja Cauchi ra lil Boni tintlaqat, kien jagħfas il-*brakes*, it-trakk kien jieqaf malewwel u Boni ma kinitx tinqabad fir-roti tal-istess, titgħaffeġ taħthom bil-mutur ikompli jitkaxkar taħt it-trukk għal tul ta' 28 metru. Għalhekk, għalkemm huwa indubitat illi Johanna Boni poġġiet ruħha f' sitwazzjoni ta' periklu bil-manuvra li għamlet, madanakollu l-appellat ma jistax jeżimi ruħu mir-responsabbiltà' penali billi l-inosservanza tar-regoli tal-komportament mistennija minnu fis-sitwazzjoni tat-traffiku kif prezentat lilu f' dak il-mument, fil-fehma ta' din il-Qorti, ikkontribwixxa għal dan l-event dannuż, li ċertament ma jistax jaqa' fir-relm tal-każ fortwit hekk kif gie spjegat aktar 'il fuq. Għaldaqstant, dina l-Qorti hija tal-fehma li l-Ewwel Qorti kienet żbaljata meta għaddiet sabiex tillibera lill-appellat mill-imputazzjonijiet dedotti kontriha. Minn naħa l-oħra meta tiġi għal kalibrazzjoni tal-piena il-Qorti ma tistax ma tieħux kont tan-negliġenza kontributorja tal-vittma għas-sinistru.

Għaldaqstant, dina l-Qorti issib li s-sentenza mpunjata ma kinitx waħda li tista' titqies bħala "*safe and satisfactory*" u għalhekk l-aggravji rimanenti tal-Avukat Ġenerali jisthoqqilhom akkoljiment.

Għal dawn il-motivi l-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tilqa' l-appell tal-Avukat Ġenerali, tghaddi għalhekk biex tirrevoka s-sentenza appellata u minflok, wara li rat l-Artikoli 17(b),(h), 225, 328(1) u 533 tal-Kodiċi Kriminali, Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta u l-Artikoli 15(1)(a)(b) tal-Kapitolu 65 tal-Liġijiet ta' Malta tiddikjara lill-appellat Carmel Cauchi ħati tal-imputazzjonijiet kollha miġjuba fil-konfront tiegħu u tikkundannah għal perijodu ta' sitt xhur priġunerija, liema perijodu ta' priġunerija, bl-applikazzjoni ta' l-Artikolu 28A tal-Kodiċi Kriminali, qed jiġi sospiż għal żmien sena mil-lum. *In oltre*, il-Qorti qegħdha tiskwalifika lill-appellat Carmel Cauchi milli jkollu jew milli jikseb liċenzja tas-sewqan għal perijodu ta' tlett xhur dekoribbli mil-lum, u dana ai termini ta' l-Artikolu 15(2) tal-Kapitolu 65 tal-Liġijiet ta' Malta. Finalment, bl-applikazzjoni ta' l-Artikolu 533 tal-Kodiċi

Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, il-Qorti tordna lill-appellat Carmel Cauchi sabiex ihallas l-ammont ta' elfejn, mija u sbatax -il Ewro u tnejn u tmenin centezmu (€2,117.82) rappreżentanti nofs l-ispejjeż peritali inkorsi¹¹ f'dawn il-proceduri.

Il-Qorti qed twissi lil hati bil-konsegwenzi skont il-ligi jekk huwa jikkommetti reat ieħor matul il-perijodu operattiv ta' din is-sentenza.

Edwina Grima

Imħallef

¹¹ Perit Mario Cassar €893.13, PL Mario Buttigieg €481.91 & €458.31, Dr Mario Scerri & Dr Michael Scot-Ham €694.90, Profs. MT Camilleri Podesta' & Dr Ali Salfraz €645.15, PC 1362 Jonas-Pavel Schembri €264.67, Mr Joseph Zammit €657.26, Dr Alexander Scerri Herrera €140.30.